

ĎÁBLÍK

Elektronický zpravodaj pro členy a přátele Cally • Číslo 171 • Vychází 29. ledna 2018

Milí čtenáři,

když jsme s kolegy před časem veřejně otevřeli téma ochrany biodiverzity na odkalištích, zaznívaly námitky, že tím ospravedlňujeme zakládání deponií toxických materiálů v krajině. A tématu se pochopitelně chopili i někteří energetici, kteří si nenechali ujít příležitost, aby poukázali na přínosy spalování uhlí a skládkování popílku pro naši přírodu.

Taková „logika“ však rozhodně neplatí. Ve veřejných výstupech jsme tehdy vysvětlovali, že nevoláme po zakládání dalších a dalších odkališť kvůli ochraně biologické rozmanitosti. Ve skutečnosti lákají odkaliště vzácné a ohrožené druh proto, že jim připomínají jejich původní stanoviště, která z naší krajiny zmizela. To je výzkumy podložená skutečnost, kterou lze jen stěží zpochybnit. A postavit se k ní můžeme dvěma způsoby. Buď otevřeně přiznat, že je nám to jedno, anebo se pokusit o využití získaných dat k ochraně ohrožených druhů.

Analogický spor nás čeká také u jiných typů stanovišť. Ačkoli osobně podporuji a propaguji trend využívání dálničních zářezů a naspů pro ochranu biodiverzity, nikdy by mě nenapadlo tvrdit, že dálnice jsou zelenou páteří krajiny. Jsem celkem smířený s tím, že nějaké dálnice postavíme. Nikoli však proto, abychom zajistili motýlům druhově bohatá bylinná společenstva těsně za krajnicí, ale kvůli autům. Když už ty dálnice mermomocí stavět musíme, využijme jejich potenciál pro ochranu přírody a zároveň se snažme vhodným trasováním a úpravou parametrů snížit jejich negativní vliv na životní prostředí.

Nedávno se v médiích objevila další zpráva tohoto typu: Elektrická vedení pomáhají ohroženým motýlům vázaným na bezlesá stanoviště. Znamená to však, že česká krajina potřebuje protkat dráty vysokého napětí křížem krážem? Rozhodně ne. Správný přístup je zjistit o této problematice maximum informací a potom upravit péči o koridory elektrického vedení tak, aby motýlům a dalším živočichům co nejvíce vyhovovaly.

Dokud tedy v krajině budou existovat odkaliště, dálnice a elektrická vedení, pojdme jejich výstavbu a provoz změnit takovým způsobem, aby se v jejich okolí udržela stanoviště, která ohroženým druhům zoufale chybějí. Udržíme-li tyto druhy alespoň na takových náhradních stanovištích, můžeme doufat, že v nepříliš vzdálené a poněkud osvětlenější době změníme přístup ke krajině. A ohrožené druhy se z odkališť, dálničních naspů a průseků pod elektrickým vedením vrátí třeba na obnovené květnaté louky nebo náplavy revitalizovaných řek.

Kvůli neustálému ochuzování biodiverzity prostě musíme v ochraně přírody improvizovat a využívat každou příležitost, která se naskytne. Nezavrhat ani zdánlivě obskurní stanoviště. A vše založit na důkladném výzkumu a monitoringu. Krátce řečeno – vyměnit dogmata za data.

Jiří Řehounek

V OBSAHU TAKÉ NAJDETE

Jaderná energetika ve světě – shrnutí roku 2017.....	str. 7-8
Glyfosát: evropské státy odhlasovaly prodloužení o dalších pět let bez omezení	str. 15-16
Pozvánky na akce	str. 21-22

Důležité úkoly Státní energetické koncepce mají už dva roky zpoždění

Rozhýbat využívání čistých domácích obnovitelných zdrojů, pokutovat plýtvání uhlím či zajistit posílením státního dohledu, aby ČEZ naplňoval energetickou politiku státu - všechny tyto důležité úkoly měla zajistit vláda do konce roku 2015. Splněny však nejsou dodnes. Znovu to odhaluje Zpráva o plnění nástrojů Státní energetické koncepce ČR (SEK) do roku 2017, kterou zítra projedná Babišova vláda. Podle Hnutí DUHA, Greenpeace a sdružení Calla se Ministerstvo průmyslu zaměřuje na nejdražší a nejrizikovější cesty, jako jsou nové jaderné reaktory, a opomíjí jiné úkoly SEK.

Ekologické organizace oceňují, že minulá vláda:

- Odstranila některé bariéry pro střešní fotovoltaické elektrárny a spustila v rámci Nové zelené úsporám finanční podporu pro domácnosti na nákup fotovoltaických panelů.
- Rozhodla o zachování limitů těžby hnědého uhlí na velkolomu ČSA a zahájila program restrukturalizace uhelných regionů.
- Prosadila ratifikaci Pařížské klimatické dohody v ČR a přijala Politiku ochrany klimatu, která cílí na 80% snížení emisí skleníkových plynů do roku 2050.

Vláda však selhala v zásadních bodech, jejichž negativní dopad nadále zatěžuje naši energetiku v mnoha směrech:

V platné SEK se hned na šesti místech píše, že stát má znevýhodnit samostatnou výrobu elektřiny z hnědého uhlí v obřích elektrárnách (s obvyklou účinností 30 - 40 %) a přednost ve využívání uhlí má dostat kombinovaná výroba elektřiny a tepla v teplárnách (s obvyklou účinností přes 60 %). Přes jasnou většinu poslanců, kterou minulá vláda měla, tento úkol nesplnila. Nedokázala prosadit novelu zákona o hospodaření energií, která měla "Zajistit co nejrychlejší zavedení malusů pro nízkoúčinně kondenzačně vyrobenou elektřinu z uhlí" (termín 31.12.2015), ani žádné jiné podobné opatření.

Do 31. 12. 2015 měl být také splněn úkol "Podpora nových OZE prostřednictvím aukcí nebo tendrů na nové kapacity anebo prostřednictvím případných vyrovnávacích plateb nebo investiční podporou vítězům tendrů, případně způsobem obchodování netmetering." Tato novela však nebyla zatím ani připravena a MPO se pouze vymlouvá na přípravu legislativy EU (přitom všechny ostatní státy EU podporu dál rozvíjejí, změny evropských směrnic tedy problémem nejsou).

Také se zatím nepovedlo "Omezit sortiment paliv využitelných v malých spalovacích stacionárních zdrojích". Byly sice zpřísněny kontroly domácích kotlů a podporována výměna starých uhelných, ale SEK ČR požaduje systémové řešení (například uhlíkovou daň).

Namísto posílení pozice státu ve většinově ovládaných společnostech tak, aby naplňovaly energetickou politiku státu (termín 31. 12. 2015), vznikla jen analýza úzce zaměřená na jadernou energetiku, která navíc neuvažovala změnu právní formy firmy ČEZ. V loňském roce navíc ČEZ změnil s vědomím vlády své stanovy v explicitním rozporu s úkoly vyplývajícími ze SEK, neboť degradoval dozorčí radu na konzultativní roli vzhledem ke

strategickému směřování společnosti. V současnosti kvůli tomu čelí žalobě jednoho z minoritních akcionářů.

Ekologické organizace proto novou vládu vyzývají, aby zajistila dodatečné naplnění stěžejních úkolů Státní energetické koncepce a prosadila řešení, která jsou zároveň naplněním volebního programu ANO a programového prohlášení vlády. Patří k nim například:

- Novela zákona o hospodaření energií, která zavede penalizaci málo účinné výroby elektřiny z uhlí a zpřísní podmínky pro minimální povolenou účinnost výroby energie při povolování rekonstrukce uhelných zdrojů.
- Žádné udělování výjimek z platných zákonných limitů pro znečištění ovzduší z velkých spalovacích zdrojů. Nové evropské limity jsou slabší než čínské, proto by v zájmu ochrany zdraví měly být elektrárny a teplárny nuceny alespoň tyto limity splnit.
- Zvýšení poplatků z vytěženého hnědého uhlí (novela horního zákona a nařízení vlády o výši poplatků) na minimálně 10 % tržní ceny tak, aby bylo méně výhodné uhlím plýtvat v málo účinných elektrárnách.
- Novela zákona o podporovaných zdrojích energie, která obnoví přiměřenou podporu pro projekty obnovitelných zdrojů elektřiny, na nichž se budou moci majetkově podílet obce, místní podnikatelé, zemědělci či občané.
- Upravit podmínky existujících dotačních programů tak, aby zajistily pro domácnosti, obce a podnikatele co nejefektivnější čerpání financí na malé fotovoltaické systémy. Ve spolupráci s distributory elektřiny a Energetickým regulačním úřadem připravit takové tarifní podmínky pro samovýrobce, které zajistí spravedlivé rozdělení nákladů na distribuční sítě a zároveň podpoří rozvoj vlastní výroby elektřiny.
- Zavedení environmentální složky energetických daní u fosilních paliv. Sazby by měly odpovídat skutečným nákladům spojeným se spalováním fosilních paliv (tzn. zahrnout náklady na škody z pálení uhlí, které jinak platí všichni občané a stát). Daň by měla postupně růst, aby se spotřebitelé uhlí mohli přizpůsobit. Daň musí motivovat k přechodu na čisté vytápění, její výnos musí k přechodu na čistší zdroje pomoci lidem sociálně slabším.
- Zajištění zdrojů na pokračování kotlíkových dotací (například z jiných operačních programů fondů EU, kde se špatně čerpá, nebo z výnosu environmentální složky energetických daní) a zúžit jejich využití jen na nefosilní technologie. Naopak rozšířit využití tak, aby byly dostupné i pro sociálně slabé domácnosti. Vytvořit podprogram zaměřený na výměnu kamen. Toto vytápění je z hlediska znečištění úplně nejhorší a stávající kotlíkové dotace se jej netýkají.
- Provést reformu ČEZu, která zajistí důslednou ochranu veřejného zájmu na ochraně životního prostředí, lidského zdraví a naplňování strategických dokumentů státu při rozhodování této majoritně státní společnosti. Konkrétně jde o útlum spalování uhlí, zejména odstavováním málo účinných uhelných elektráren.

Jiří Koželouh, programový ředitel Hnutí DUHA, řekl: „Již na Silvestra 2015 jsme podle Státní energetické koncepce měli mít fungující podporu pro větší i menší projekty čistých domácích obnovitelných zdrojů. Ale ministerstvo průmyslu zaspalo a perspektivní odvětví dále stagnuje. Není však vše ztraceno, pokud nová vláda prosadí funkční novelu zákona, která zavede rozumnou podporu pro projekty obnovitelných zdrojů elektřiny, kde budou mít možnost majetkového zapojení

obce, místní podnikatelé, zemědělci či občané. Zpoplatněním fosilních paliv v domácích kotlích a kamnech je zase nutné motivovat domácnosti k přechodu na čisté zdroje vytápění - a zároveň jim pomoci výnosů ze zpoplatnění a evropských fondů výměnu topení zaplatit.”

Edvard Sequens, energetický konzultant sdružení Calla, řekl: „Skutečné posílení energetické bezpečnosti a soběstačnosti České republiky a zároveň menší znečištění by přineslo právě využití nemalého potenciálu pro úspory energie a čerpání místně dostupných obnovitelných zdrojů. I na zprávě o plnění nástrojů Státní energetické koncepce je vidět, že se v tom minulé vládě příliš nedařilo. Potřebujeme výrazněji upravit kurz a ne s novou vládou opakovat staré chyby a vsázet na chiméru rozvoje jaderné energetiky.”

Jan Rovenský, vedoucí energetické kampaně Greenpeace ČR, řekl: „ČEZ se dlouhodobě chová ke Státní energetické koncepci jako k bezcennému círu papíru, a vláda, která v něm drží většinu akcií, mu to toleruje. Na tento problém již upozornila ve své výroční zprávě i BIS. Noví ministři stojí před napohled triviální, ale ve skutečnosti zásadní volbou: budou i nadále považovat ČEZ jen za kouzelného oslíka, ze kterého se sypou dividendy? Nebo prosadí, aby tato převážně státní firma respektovala zájmy státu i v jiných oblastech, než je vydělávání peněz?”

Daniel Vondrouš, ředitel Zeleného kruhu, řekl: „V České republice jsou dlouhodobě překračovány prachové limity. Většina z nás musí dýchat špinavý vzduch a svým zdravím na to doplácí zejména děti a starší lidé. Zároveň jsme přední světový vývozce elektřiny. Za této situace je nemyslitelné, aby uhelné elektrárny dostávaly od státu výjimky z limitů pro znečišťování ovzduší, které jsou už samy o sobě slabší, než jaké platí v Číně, zejména když útlum uhelných elektráren ukládá Státní energetická koncepce ČR.”

Tisková zpráva Hnutí DUHA, Greenpeace, Cally a Zeleného kruhu

Zkrotí nový ministr průmyslu drahé uranové touhy DIAMO?

Vláda premiéra Babiše na svém prvním letošním zasedání dostala pro informaci materiál připravený firmou DIAMO „Informace o průběhu dotěžení zásob uranu na ložisku Rožná“. Předkládající Ministerstvo průmyslu a obchodu podle něj nadále počítá s přípravou otevření nového uranového dolu v Brzkově na Vysočině a dokonce nevyklučuje možnost opětovně začít těžit uran v Rožně. Že to bude obnášet miliardové injekce ze strany daňových poplatníků, naznačuje závěr dokumentu: „To však bude možné jen za účinné podpory státu při realizaci hornických projektů“.

MPO přitom tvrdilo starostům a obyvatelům Brzkova, Věžnice, Přibyslavi a Polné, že již více nebude navrhovat těžbu na novém ložisku uranu Brzkov – Horní Věžnice a tyto záměry skutečně zmizely z textu vládní [Surovinové politiky](#) přijaté vládou v červnu 2017. Přesto nikdy nebyla zastavena správní řízení směřující k povolení nového uranového dolu – stanovení průzkumného území Brzkov a návrh na rozšíření chráněného ložiskového území pro těžbu uranu Brzkov na čtyřnásobek a další kroky jsou připraveny.

Dokument, s nímž se dnes seznámili ministři, se snaží vzbudit klamný dojem, že se dnešní nízká cena uranu má během relativně krátké doby dvou let začít zvyšovat na úroveň zajišťující rentabilitu mnohých výrobců, tedy alespoň 40 USD/lb U3O8 (2300 Kč/kg U) a u dlouhodobých cen na dvojnásobek v důsledku rostoucí poptávky. Tento

předpoklad je podle řady analytiků nesmyslný, protože poptávka bude spíše stagnovat a k dispozici jsou stále vyšší zásoby již vytěženého a zpracovaného uranu. V důsledku toho největší světoví producenti uranu snižují svoji produkci nebo uzavírají provozy.

Se stejným argumentem brzkého otočení nepříznivého trendu v cenách uranu přichází DIAMO pravidelně již řadu let a rozhodnutí o přípravě těžby v novém uranovém dole v Brzkově v prosinci 2014 bylo taktéž „podloženo“ obdobnými úvahami a tvrzeními. V této souvislosti je zajímavé, že část dnešní „Informace o průběhu dotěžení zásob uranu na ložisku Rožná“ přináší sice podrobné informace o stavu těžebních a úpravárenských technologií v Rožné, také informace o nákladech na těžbu uranu, ale zcela chybí data o příjmech. Podle vytěženého množství a běžných cen na trhu se dá dovodit, že provoz dolu v Rožné byl v posledních letech ztrátový.

Ke ztrátové těžbě uranu je nutné připočítat škody po těžbě a zpracování uranu ve výši desítek miliard korun, které jsou jisté a které zaplatíme v daních. Konkrétní vyčíslení nákladů na sanaci škod v oblasti Rožné v podkladech DIAMO chybí.

Těžba uranu v České republice skončila vytěžením posledních tun v Rožné. Vzhledem k mnohamiliardovým škodám na životním prostředí, které po sobě uranový průmysl zanechal, mělo jít o konec definitivní. Ministerstvo průmyslu se ale ke směle daňových poplatníků i dotčených obyvatel snaží dát novým, ale i starým uranovým dolům ještě šanci. Nezbývá než doufat, že nový ministr konečně nadřadí veřejný zájem obyvatel země nad zájmy státní těžební firmy.

Edvard Sequens

Prodloužení doby platnosti průzkumných území do konce roku 2017 neplatí

Ministr Brabec musí nejdříve rozhodnout o odvoláních obcí a spolků

Obce a spolky ze všech čtyř lokalit, ve kterých Ministerstvo životního prostředí v polovině prosince rozhodlo o prodloužení doby platnosti průzkumných území pro geologické práce pro vyhledávání hlubinného úložiště vyhořelého paliva do konce roku 2017, se proti tomuto verdiktu odvolaly. Nově tak musí rozhodnout ministr

životního prostředí Richard Brabec. Teprve pokud by rozhodnutí svých podřízených potvrdil, platnost prodloužená na několik posledních dnů loňského roku by začala platit. Na lokalitách Březový potok (blízko Horažďovic), Čertovka (u Lubence), Magdaléna (u Jistebnice na Táborsku) a Čihadlo (u Lodhéřova na Jindřichohradecku) se odvolalo celkem 12 měst a obcí a 4 spolky, k nimž se přidala celostátní Calla – Sdružení pro záchranu prostředí.

Mezi hlavní výhrady, které obce i spolky uvedly, patří, že nebylo splněno několik zákonných podmínek pro prodloužení doby platnosti včetně chybějícího oprávnění Správy úložišť radioaktivních odpadů k provádění hornických prací. SÚRAO samo opakovaně potvrdilo, že k provedení plánovaných geologických prací vlastně průzkumná území nepotřebuje a tyto práce začalo uskutečňovat jako výzkum, k němuž průzkumná území nejsou potřebná.

Platforma proti úložišti již dříve upozornila, že skutečným důvodem celého manévru, kdy měla být platnost povolení prodloužena jen na pár posledních dnů v roce, je umožnit vyplacení motivačních příspěvků pro obce z jaderného účtu v celkové výši převyšující 51 milionů korun. Jestliže bude stejným způsobem zpětně prodloužena platnost průzkumných území i pro zbývající tři lokality v kraji Vysočina, odčerpá se z jaderného účtu dalších 42 milionů korun.

Petr Nohava, mluvčí Platformy proti hlubinnému úložišti řekl: „Je to jednoduché – v případě, že Správa úložišť prováděla v roce 2017 výzkumné práce, je prodloužení průzkumných území bezpředmětné a jediným důvodem je získání souhlasu obcí skrze příspěvky z jaderného účtu. Jestliže Správa prováděla průzkumné práce, činila tak bez platného povolení a porušovala zákon.“

Platforma proti hlubinnému úložišti sdružuje 35 členů (23 obcí a měst a 12 spolků) za účelem prosazování takového způsobu hledání řešení problému vyhořelého jaderného paliva a radioaktivních odpadů, který bude otevřený, průhledný a v němž obce a veřejnost budou mít zákony dostatečně garantované možnosti hájit své oprávněné zájmy (<http://www.platformaprotiulozisti.cz>).

Tisková zpráva Platformy proti hlubinnému úložišti

Počítá vláda se zákonem o zapojení obcí do výběru úložiště?

Platforma proti hlubinnému úložišti vyjádřila své vážné znepokojení nad tím, že v připravovaném Plánu legislativních prací vlády na rok 2018 i ve výhledu na léta 2019 až 2021 chybí návrh zákona o zapojení obcí do procesu výběru hlubinného úložiště. V otevřeném dopise Richardu Brabcovi a Tomáši Hünerovi vyzvala oba ministry, aby se zasadili nejen o doplnění, ale také o přípravu zákona v diskusi s dotčenými obcemi tak, aby byl návrh do konce června tohoto roku předložen vládě.

Podle usnesení vlády č. 27 ze dne 16. ledna 2017 má „ministr průmyslu a obchodu zpracovat a předložit vládě do 30. června 2018 nový věcný záměr zákona o zapojení obcí do procesu výběru lokality hlubinného úložiště pro vysoce radioaktivní odpady a vyhořelé jaderné palivo.“ Expertní skupina ustavená dle tohoto usnesení vlády pod vedení Ministerstva průmyslu a obchodu a v níž má zastoupení i Ministerstvo životního prostředí, však zatím k žádnému návrhu nedospěla a hrozí tedy, že sliby zůstanou opět nenaplněny.

Platforma proti hlubinnému úložišti sdružující 35 obcí a spolků ze všech sedmi lokalit, se zasazuje, aby měly obce zákonem garantované lepší možnosti hájit své oprávněné zájmy při vyhledávání místa a povolování hlubinného úložiště. Současné možnosti jsou nedostatečné a vedou ke zbytečným konfliktům.

Nový atomový zákon č. 263/2016 Sb. v par. 108 odst. (4) s tímto zvláštním zákonem rovněž počítá: „Postup při stanovení průzkumného území pro ukládání radioaktivního odpadu v podzemních prostorech, postup při stanovení chráněného území pro ukládání radioaktivního odpadu v podzemních prostorech, postup při povolování provozování úložiště radioaktivního odpadu a postup, jak zajistit respektování zájmů obcí, kterým náleží příspěvek z jaderného účtu dle § 117 odst. 1, a jejich občanů v těchto procesech, stanoví zvláštní zákon.“

Petr Nohava, mluvčí Platformy proti hlubinnému úložišti řekl: „Sliby – chyby. Jak už jsme se přesvědčili v minulosti mnohokrát, sliby dané obcím mnoho neznamenaají. Proto je pro nás zákon o zapojení obcí tak zásadní a měl by našim občanům poskytnout alespoň nějakou možnost hájit své zájmy.“

Petr Nohava, starosta obce Pluhův Žďár a mluvčí Platformy proti hlubinnému úložišti

Jaderná energetika ve světě - shrnutí roku 2017

Autorský tým ročenky [World Nuclear Industry Status Report](#) zveřejnil na svých stránkách základní údaje o vývoji jaderné energetiky ve světě v roce 2017. Přehled přinášíme ve zkráceném překladu.

Rok 2017 přinesl ve světě jaderného průmyslu tyto zásadní události: byly spuštěny čtyři nové reaktory (o dvanáct méně oproti předpokladům ze začátku roku), tři bloky byly definitivně odstaveny. Byla zahájena výstavba čtyř nových reaktorů, ve dvou případech byl ukončen projekt rozestavených reaktorů. V provozu je aktuálně 405 reaktorů, ve výstavbě dalších 52 (o tři méně než před rokem). Zbankrotovala společnost Westinghouse, jeden z nejvýznamnějších dodavatelů jaderných technologií. Druhý důležitý podnik, francouzská AREVA, byl zachráněn díky finanční injekci od francouzské vlády a rozdělen na dvě části.

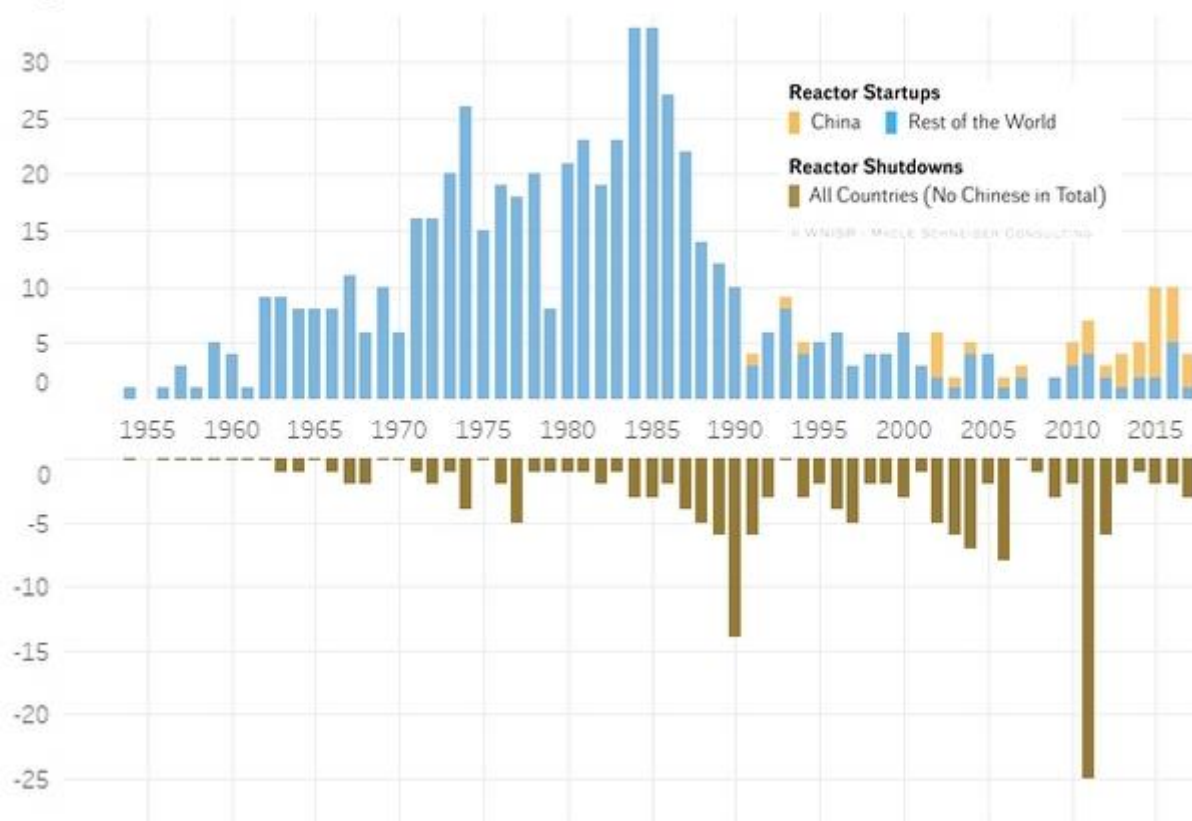
V letech 2015 a 2016 bylo ve světě spuštěno po deseti nových jaderných reaktorech, v roce 2017 pouze čtyři – tři v Číně a jeden v Pákistánu (postavený čínskou firmou). Vzhledem k plánovanému spuštění šestnácti reaktorů byl rok 2017 chápán jako zajímavá zkouška jaderného průmyslu. Ta nedopadla zrovna dobře, většina bloků se opozdila nebo prodloužila své zpoždění.

Uzavřeny byly tři reaktory – německý Gundremmingen-B jako součást plánovaného výstupu země z jaderné energetiky, dále Jižní Korea a Švédsko uzavřely své nejstarší reaktory Kori-1 and Oskarhamn-1. Navíc bylo rozhodnuto o definitivní likvidaci dvou dlouhodobě odstavených reaktorů v japonské elektrárně Ohi.

V roce 2017 byla zahájena výstavba čtyř nových reaktorů (v roce 2015 šlo o osm projektů, v roce 2016 o tři), po jednom v Číně, Indii, Bangladéši a Jižní Koreji. Na začátku roku 2018 tak bylo rozestavěno 52 reaktorů, o tři méně než před rokem. Za pozornost stojí, že v Číně začala pouze výstavba pilotního projektu rychlého reaktoru. Žádný komerční projekt nového jaderného bloku nebyl v Číně zahájen, což

Zprovozněné a uzavřené jaderné reaktory ve světě

V jednotkách, od 1954 do konce roku 2017

může signalizovat zpomalení čínského trhu, který byl v posledních deseti letech z globálního pohledu dominantní.

V březnu 2017 vyhlásila bankrot společnost Westinghouse, která je historicky nejvýznamnějším dodavatelem jaderných reaktorů na světě. V závěru roku koupila rozhodující balík akcií Westinghouse dceřiná společnost BrookfieldAsset Management – kanadského holdingu, který nemá zkušenosti z jaderného sektoru, ale specializuje se na přebírání problémových firem. V červenci 2017 rozhodli vlastníci elektrárny Summer v Jižní Karolíně o ukončení projektu dvou nových reaktorů AP1000 dodávaných společností Westinghouse. Navzdory utraceným devíti miliardám dolarů vyhodnotili rizika spojená s pokračováním projektu jako příliš vysoká. V případě obdobného projektu Vogtlea státě Georgia rozhodli vlastníci i výbor regulující ceny elektřiny o jeho pokračování. Dva reaktory v elektrárně Vogtle tak zůstávají jedinými rozestavenými ve Spojených státech.

Francouzská vláda poskytla státem vlastněnému jadernému koncernu AREVA finanční výpomoc na úrovni 5,3 miliard dolarů a rozhodla o jeho rozdělení na dvě části. Reaktorovou divizi převzala od konce roku 2017 elektrárenská společnost EDF a přejmenovala ji historickým názvem Framatome. Akcie firmy AREVA byly již v srpnu po ztrátě 90 % své hodnoty z roku 2007 staženy z burzy. EDF získala v roce 2017 speciální povolení jaderného dozoru k provozu reaktoru EPR ve Flamanville i s tlakovou nádobou reaktoru, u níž byly zjištěny materiálové vady (vysoká koncentrace uhlíku v oceli). Firma tak může výstavbu reaktoru dokončit.

Kompletní článek najdete na stránce <https://www.worldnuclearreport.org/World-Nuclear-Industry-Status-as-of-1-January-2018.html>.

Karel Polanecký, Temelin.cz

Jodidové tablety pro obyvatele Českých Budějovic

Obyvatelé v havarijní zóně jaderné elektrárny Temelín dostávají v současné době nové tablety jodidu draselného. Mají i obyvatelé jihočeské metropole možnost si je obstarat? Sdružení Jihočeské matky se v průběhu loňského roku snažilo v některých českobudějovických lékárnách tyto tablety získat. Bezvýsledně. Ve skladech, ze kterých se léčiva do lékáren distribuují, byly tyto tablety dlouhodobě nedostupné. Opakovaně jsme se proto obrátili na Státní úřad pro jadernou bezpečnost. Ve spolupráci s ním se nyní podařilo nedostupnost tablet v lékárnách vyřešit. Obyvatelé Českých Budějovic si v případě zájmu mohou tablety jodidu draselného objednat a následující den zakoupit ve třech lékárnách: v lékárně Patriot (Holečkova 3), lékárně Dr.Max (Pražská tř. 71) a lékárně BENU (Senovážné náměstí). Tyto tablety jsou potom v případě havárie k dispozici například na krajském úřadě, na ředitelstvích Hasičské záchranné služby a u zdravotnické záchranné služby.

Závažná havárie v jaderné elektrárně Temelín je jistě málo pravděpodobná. Pokud by k ní však došlo, dá se očekávat, že její negativní vlivy by zasáhly i České Budějovice. Určitě je proto prozíravé mít jodidové tablety i v domácí lékárně. V tomto případě obzvláště platí, že štěstí přeje připraveným.

Ing. Monika Machová Wittingerová, sdružení Jihočeské matky

JADERNÝ ODPAD č. 3/2017

Správa úložišť se chystá rozdat karty - má totiž navrhnout vládě, na jakých čtyřech lokalitách pokračovat v přípravě úložiště a ty další postaví do zálohy. K tomu si ale jen na posledních pár dnů roku nechala prodloužit dobu platnosti průzkumných území, aby mohla obcím proplatit motivační příspěvky a pokusila se získat jejich ochotu být vybrán. V obsahu najdete také rozhovor s mluvčím Platformy proti hlubinnému úložišti Petrem Nohavou, článek ukazující na nepřijatelné utajování provázející přípravu rozhodnutí o nových reaktorech od Edvarda Sequense z Cally a co v této věci můžeme čekat od nové vlády, přiblíží Daniel Vondrouš ze Zeleného kruhu.

Zpravodaj si stáhnete na http://www.temelin.cz/images/PDF/jo_3_17.pdf.

Edvard Sequens

Newsletter Chytrá energie

Calla se podílí na vydávání newsletteru Chytrá energie. V novém lednovém čísle najdete informace o ambicióznějších požadavcích Evropského parlamentu pro vyšší podíl obnovitelných zdrojů a energetickou efektivitu, rozhovor s Vladimírem Špidlou o přechodu ČR od uhlí, jak dopadl světový klimatický summit v Bonnu a o konkrétních pokrocích v USA navzdory Trumpovi.

Čtete on-line zde: <http://www.chytraenergie.info/index.php/newsletter>.

Anebo si objednejte zasílání newsletteru do vašeho mailu. Vychází každé dva měsíce.

Edvard Sequens

Nemilá novinka v procesech EIA

Aktuální novela zákona o posuzování vlivů na životní prostředí (tzv. EIA) obsahuje důležitou změnu, která se podle všeho vztahuje i na již probíhající procesy EIA. Dosud začínal proces EIA zveřejněním oznámení a tzv. zjišťovacím řízením, v němž se u většiny posuzovaných záměrů rozhodovalo, zda projdou celým procesem. Pokud byl celý proces shledán nezbytným, nechal investor zpracovat dokumentaci EIA, k níž se vyjadřovaly dotčené úřady i veřejnost. Krajský úřad nebo Ministerstvo životního prostředí potom zadaly zpracování posudku EIA, který zhodnotil jak dokumentaci, tak došlé připomínky a navrhl podmínky, za kterých by bylo možné záměr uskutečnit. I k posudku se mohl kdokoli písemně vyjádřit, navíc poté následovalo veřejné projednávání, kde mohl kdokoli ještě vznášet připomínky. Poté krajské nebo ministerští úředníci vyhodnotili všechny podklady a vydali stanovisko (obvykle kladné s podmínkami).

Novela však nyní prohazuje pořadí u dvou fází procesu EIA. Nově mají veřejná projednávání proběhnout již po připomínkování dokumentace. Na první pohled jde o nevýznamný detail, který ovšem ve výsledku znamená, že posudek již neprojde veřejnou oponenturou. Čistě teoreticky by to nemuselo vadit, pokud by

bylo placení „posudkářů“ státem skutečnou zárukou odbornosti a nezávislosti. O čemž lze ale v českých podmínkách důvodně pochybovat, neboť kvalita autorů s příslušným razítkem je v českých luzích a hájích poněkud kolísavá. Stát je navíc v mnoha případech sám investorem některých staveb nebo zpracovatelem koncepcí, které podléhají posuzování vlivů na životní prostředí.

Novela přesně zapadá do současného „mainstreamu“ v české politice: Aby se Brusel „nažral“ a občanská kontrola rozhodně nezůstala celá. Pozvolné osekávání občanských práv je dnes prostě „in“, protože bez něj prý už nikdy nic nepostavíme. V České republice se bohužel nepodařilo udělat z procesu EIA skutečný nástroj veřejné diskuse nad záměry, které mají vliv na přírodu či lidské zdraví. Namísto toho se proměnil v otravnou povinnost, kterou nám údajně vnucuje Evropská unie. Nebýt hrozící ztráty evropských dotací, možná by už u nás EIA dávno skončila v propadlišti dějin. To je však brutální nepochopení celé ideje tohoto procesu.

Novela zákona EIA se samozřejmě nezdá tak fatální, jako nedávné vyloučení veřejnosti z řady správních řízení. Občané neztratili možnost účastnit se procesu EIA, neboť v takovém případě bychom ho už mohli rovnou zrušit. Nastavený trend je však jasně viditelný. Jestli povede k rychlejšímu prosazování některých staveb, to si prozatím netroufám odhadnout. K něčemu ale povede zcela jistě. K prohloubení frustrace aktivních občanů z rozhodování ve stylu „o nás bez nás“ a vyhrocování sporů, které by mohla EIA v řadě případů vyřešit smírně. A to vše za potlesku části veřejnosti, které politici namluvili, že dálnice už opravdu, ale opravdu brzy budou.

Jiří Řehounek

Přírodě blízká obnova po těžbě na zemědělské půdě

Už několikrát jsme v Ďáblíku psali o potížích, které jsou spojené s přírodě blízkou obnovou po těžbě na zemědělské půdě. Donedávna platilo, že úřady požadovaly po dotěžení ložiska obnovit zemědělské využití pozemků. Tento požadavek se běžně stával součástí tzv. rekultivačních plánů, které často pocházely z období před desítkami let. Změna rekultivačních plánů sice byla možná, nicméně obtížná. Trvalé odnětí pozemků ze zemědělského půdního fondu (ZPF), např. do kategorie „ostatní plocha“, bylo navíc pro těžební firmy neúnosně drahé.

Dvě poslední novely zákona o ochraně zemědělského půdního fondu (ZPF) umožnily měnit rekultivační plány kvůli ochraně přírody mnohem snadněji. Nejprve bylo možné změnit maximálně 10 % rekultivované plochy ve prospěch ochrany přírody, druhá novela pak povolila v menších těžebních prostorech (tzv. nevýhradní ložiska) změnu celé plochy se souhlasem majitelů pozemků. Odpadnou tak absurdní situace, kdy vlastník chtěl na své půdě pomáhat ohroženým druhům, zatímco stát ho nutil ohrožené druhy zlikvidovat a obnovit pole.

Zájemce o podrobnosti mohou odkázat na článek, který jsme sepsali společně s kolegou Milanem Boukalem do časopisu Minerální suroviny vydávaný Těžební unií. Jmenuje se "Existují legální varianty přírodě blízké obnovy po těžbě na zemědělských pozemcích?" a přečíst si ho můžete na <http://online.fliphtml5.com/yzwm/pigk/#p=11>. Společně doufáme, že alespoň některé čtenáře časopisu z těžebních a rekultivačních firem inspiruje.

Jiří Řehounek

Pravda o Yettiho chlupech

Podivuhodně podobné jsou si popisy bájného tvora, který se stal součástí legend mnoha vzájemně vzdálených zemí světa. Nazývají ho jeren, kaptar nebo seskveč, nejznámější je však pod svým himálajským uměleckým pseudonymem Yeti. A překvapivě mnoho lidí zasvětilo svůj život buď pátrání po důkazech jeho existence, nebo prokazování jeho neexistence.

Každou chvíli se v médiích objeví zpráva, že vědecká analýza údajných pozůstatků sněžného muže přesvědčivě ukázala, že pocházejí z dosud neznámého tvora, nebo neméně přesvědčivě prokázala, že chlupy a kůže jsou z medvěda či divoké ovce. Aktuálně všechny servery a noviny referují o zaručené analýze DNA, podle níž Yettiho kůže pocházejí z medvěda plavého.

Možná je ale všechno jinak. Australská inkarnace Yettiho přezdívána „Yowie“ se v jedné z podob zjevuje jako démon s dlouhými zuby, který sežere každého, koho potká. Pokud je to pravda, pak se absence důkazů o Yettiho existenci velice elegantně vysvětluje.

Jiří Řehounek

ZELENÉ PERLY ZA ROK 2018

„Musíme si určitě vzpomenout na to, jak před mnoha lety byly podporovány motory na naftu, dieselové motory. Tehdy byla nafta považována za ekologické palivo, dokonce výroba automobilů s naftovými motory byla podporována. Ukázalo se ale, že to úplně není tak krásné, že naftové motory znečišťují ovzduší významným způsobem, a dneska ti samí ochránci přírody, ti samí ekologičtí aktivisté, ti samí politici, kteří tehdy tak halasně podporovali zavádění dieselových motorů do osobní automobilové dopravy, by nejraději auta na naftu zakázali, případně by jim zakázali vjíždět do center našich měst.“

Jan Zahradník, poslanec ODS, v rozpravě k novele zákona o ochraně ovzduší, 18. ledna 2018, <http://www.psp.cz/eknih/2017ps/stenprot/006schuz/s006052.htm#r2>

Češi a Slováci spouštějí „bič na palmový olej“

Tým lidí z Koalice proti palmovému oleji řadu měsíců vyvíjel a testoval mobilní aplikaci, která po vyfotografování čárového kódu obratem zjistí, zda výrobek obsahuje nechvalně proslulý palmový olej. Dle někdejšího průzkumu Českého rozhlasu se palmovému oleji v potravinách vyhýbá každý třetí Čech a stejná vlna začíná nyní procházet třeba Slovenskem, Polskem a celou řadou dalších zemí. Spotřebitelé už díky této

užitečné novince nemusejí luštit titěrným písmem uvedené složení výrobku, ale během několika vteřin tuto informaci zjistí díky mobilnímu telefonu. V případě výrobků s palmovým olejem umí mobilní aplikace navrhnout i možné „bezpalmové“ alternativy.

Náročný vývoj aplikace sponzorsky zainvestovala nevládní organizace LAUDATO SI. Hlavní vývojář Tomáš Soták říká: „Aplikace je kompatibilní jak s operačním systémem Android, tak i iOS. Aplikaci je možné stáhnout do telefonů buď v Google Play, nebo v Apple Store po vyhledání výrazu Palm Oil Scanner. Stažení a používání není a nebude nijak zpoplatněno.“

„Myslím, že to bude další významný hřeb do rakve špinavému palmovému oleji. Díky spotřebitelskému tlaku se podařilo nahradit palmový olej v mnoha potravinách, což je velmi důležité. Potravinářský průmysl totiž spotřebovává zhruba polovinu z celkového množství palmového oleje dovezeného do EU,“ vysvětluje tisková mluvčí koalice Kateřina Holubová.

Důležitým úspěchem celé „protipalmové“ kampaně je i vzrůstající celounijní snaha o omezení palmového oleje v palivech pro motorová vozidla nebo v krmivech pro zvířata. Byli to ostatně právě čeští europoslanci, kterým se i s využitím spotřebitelského tlaku podařilo prosadit, že od roku 2020 již nebude dotováno přimíchávání palmového oleje do paliv.

Projekt je zatím určen pouze pro ČR, už teď však probíhá jeho úprava pro Slovensko. Slovenští kolegové chtějí svou „národní“ aplikaci spustit co nejdříve, aktuálně jim už chybí pouze doplnit databázi výrobků. „O podobné aplikaci jsme začali přemýšlet před dvěma měsíci. Když jsem o tom nápadu řekl našim kolegům v České republice, dozvěděl jsem se, že na něčem podobném už delší dobu pracují a aplikace je téměř hotová. A hned jak to půjde, můžeme ji využít i pro slovenský trh a vlastně i pro další státy. Nedávno jsme se na společném testování domlouvali i s našimi kolegy z Polska, Belgie nebo Turecka,“ přibližuje detaily rozvětvené mezinárodní spolupráce Richard Ulianko, národní koordinátor Koalice proti palmovému oleji na Slovensku.

Právě systematický a vytrvalý mezinárodní spotřebitelský tlak na výrobce i politiky je podle názoru uznávaného tropického zoologa Stanislava Lhoty nejrychlejší cestou, jak zastavit jednu z nejhorších ekologických katastrof dnešního světa. „S děsivými dopady průmyslové produkce palmového oleje na přírodu se setkáváme zejména v jihovýchodní Asii, ale bohužel čím dál častěji také v Africe nebo Jižní Americe. Mám radost, že výsledky celosvětové kampaně se konečně začaly projevovat, a to i přímo v Indonésii, kde dlouhodobě působím,“ říká Stanislav Lhota.

„Je však třeba nejen vytrvat, ale ještě zintenzivnit tlak, protože pouze na něj slyší nadnárodní korporace, které mají v produkci a využívání palmového oleje rozhodující slovo. Osobně jsem velmi zvědavý, jaký úspěch bude mít začátkem roku 2018 připravovaný mezinárodní Den bez palmového oleje. Loňský pokus o vyhlášení českého Dne bez palmového oleje se totiž nečekaně rychle přelil už tehdy i do řady jiných zemí a zapojilo se do něj několik set tisíc lidí a organizací. Letos už budeme na tento rozsah lépe připraveni a díky sociálním sítím by Den bez palmového oleje mohl mít ještě větší dopad. Doufáme, že po celém světě,“ dodává Stanislav Lhota.

Den bez palmového oleje vyhlásili ochránci přírody na 1. února. Více informací najdete na <http://stoppalmovemuoleji.cz/denbezPO.php>.

Tisková zpráva Koalice proti palmovému oleji (redakčně upraveno)

Šumavská mozkovka 2018

Správa Národního parku Šumava vyhlásila další ročník soutěže Šumavská mozkovka. Soutěží v ní vědci o nejlepší popularizační článek s tematikou výzkumu na Šumavě. Pravidla soutěže a tři letošní články o výzkumu vichřic, rákosníků a lýkožroutů najdou zájemci na webové stránce http://www.npsumava.cz/gallery/36/11094-mozkovka_2017_web.pdf. Šumavská mozkovka končí už 11. února, takže zájemci si musí se čtením a hlasováním pospíšet.

Jiří Řehounek

Jak urychlit stavbu dálnic

Náklady na české dálnice se vyšplhaly až na 227 milionů na kilometr, čímž se tyto dopravní stavby dostaly mezi nejdražší v Evropě. A jak ukazuje příklad dálnice typu „velbloud“ na Ostravu, tak i nejhorší.

Jako hlavní důvod se udává korupce. Přesto se bez důkazů připisuje tzv. „ekologům“, že protestují proti všem dálnicím, a že protesty dálnice prodražují (a zdržují). Požádal jsem proto Ministerstvo dopravy (dále MD) o informace k výstavbě dálnic v Česku (kdy a kolik kilometrů se postavilo). Zároveň jsem si ověřil, proti kterým vedly spolky (dříve občanská sdružení) protesty. Mezi ně nepočítám například protesty a zdržení způsobené majiteli pozemků a obcemi.

Spolky podávaly námitky nebo jinak protestovaly proti těmto dnes již realizovaným dálnicím: D5 obchvat Plzně - asi 20 km a D11 Libice – Hradec Králové 52 km. Z dálnic, které jsou schváleny a nebo jsou právě ve výstavbě, protestovaly spolky proti D1 obchvat Přerova - asi 25 km, D3 Praha – Nová Hospoda asi 57 km, D8 Lovosice – hranice SRN asi 40 km. Ve všech těchto případech šlo o požadavek na jinou trasu, v případě D5 a D8 dokonce o kratší trasu. Ani v jednom případě nešlo o to, že by spolky odmítaly výstavbu dálnice úplně. Z údajů MD jsem dále zjistil, že v Česku je aktuální délka (ke konci r. 2017) dálniční sítě 1 250 km, z toho do roku 1990 bylo zprovozněno 194 km na trase Brno – Praha, 65 km na trase Brno – Lanžhot a 23 km na trase Brno – Rousínov, celkem 282 km. Tato část je tedy mimo hru, protože před listopadem o nějakých protestech nemohla být ani řeč (a mnozí propagátoři dálnic by se do těch dob rádi vrátili).

Od r. 1990 bylo tedy postaveno 968 km dálnic. Protesty spolků (odvolání, rozklady, námitky) byly vedeny proti 196 km, tj. 20 % trasování (kilometráže) dálnic. Jinými slovy, 80 % dálnic bylo v Česku postaveno, aniž by se povolovacího procesu účastnily environmentální spolky.

Protesty (jak se ukázalo) byly vesměs velmi racionální. Spolky namítají především zbytečné ničení přírody, chybějící protihluková opatření a podobně. Například spolek Děti Země se na základě analýzy svých materiálů domnívá, že k obrovskému sesuvu asi 500 tisíc m³ zeminy dne 7. června 2013 v km 56,5 dálnice D8 nemuselo dojít, pokud by

Ministerstvo životního prostředí a Ředitelství silnic a dálnic (dále ŘSD) respektovaly kritické výhrady geologů z České geologické služby (dříve se to jmenovalo jinak). Ti aktivně a opakovaně v letech 1995 až 2004 upozorňovali, že ministerstvem vybraný koridor je z hlediska vysokého rizika sesuvů nejméně vhodný. Na tento nesoulad spolky v odvoláních setrvale poukazovaly. Marně.

Spolky měly vždy zcela striktně dané termíny, ve kterých mohou podávat protesty, odvolání a rozklady. Pokud by to nestihly, na jejich vyjádření by (a to správně a v souladu se zákonem) nebyl vůbec brán zřetel. Je zajímavé, že v časové tísní dokáží spolky napsat protesty, odvolání a rozklady tak, že jim odvolací orgán většinou musí dát zapravdu, zatímco úředníci na tom pracují i několik let.

Podívejme se krátce na dálnici D1107. Ministerstvo dopravy na základě žádosti ŘSD ze dne 6. prosince 2013 vydalo dne 4. prosince 2017 stavební povolení pro úsek dálnice D1107 Smiřice – Jaroměř. Povolení obsahuje třicet pět podmínek, za kterých je možné dálnici v délce asi sedmi kilometrů stavět. Zájmy ochrany přírody a životního prostředí jsou v rozhodnutí dobře ošetřené a proto se proti stavebnímu povolení neodvolal ani spolek Děti Země ani žádné jiné environmentální sdružení. Vydání stavebního povolení přesto trvalo 4 roky, ale za průtahy není nikdo kritizovaný. Spolky za to nemohou a střílet do vlastních řad se Ministerstvu dopravy asi nechce.

Jak tedy urychlit výstavbu dálnic? Podívat se na povolení k úseku do Jaroměře (aby se vědělo, jak to má vypadat), zjistit, kdo je zodpovědný za průtahy (aby se vědělo, proč to tak trvalo) a respektovat odborně podložené námitky spolků (aby se to nesesouvalo).

Mojmír Vlašín, psáno pro blog na iDnes.cz

<https://vlasin.blog.idnes.cz/blog.aspx?c=645316>

Beskydskou rysici Lauru zastřelil pytlák

Mrtvá rysice, která byla v říjnu nalezena poblíž Ostravice pod Lysou horou, zahynula na střelné zranění. Rána na noze po zásahu zhnisala a zvíře zemřelo na celkovou otravu organismu. Vyplývá to z pitevního protokolu, který pro Agenturu ochrany přírody a krajiny ČR zpracovala Veterinární a farmaceutická univerzita v Brně.

Rysice, kterou se podařilo porovnáním se snímky z fotopastí Hnutí DUHA identifikovat jako Lauru, měla v době úhynu dvě mláďata. Není jisté, zda se jim podaří přežít zimu, protože ještě nejsou ve věku, kdy jsou sama schopna ulovit větší kořist. Ochránci přírody nemají věrohodné aktuální informace, že se kořata v širším okolí Lysé hory stále pohybují.

Pro beskydskou populaci rysa ostrovida je smrt Laury citelnou ztrátou i proto, že jde letos už o druhou rysici, která vodila nebo mohla porodit mláďata. Tělo březí rysice Lenky bylo v dubnu loňského roku nalezeno v kolejišti železniční trati v Mořkově. Přestože příčinou smrti nebylo střelné zranění, v podkožním tuku byly nalezeny drobné úlomky olova svědčící o střelbě v minulosti.

Podle zákona o ochraně přírody a krajiny hrozí fyzické osobě za usmrcení zvláště chráněného živočicha pokuta až 100 000 Kč. Mohlo by se ale jednat také o trestný čin podle trestního zákoníku, kde může být trest až tři roky odnětí svobody.

V celé České republice žije nyní kolem 70–80 rysů. Hlavní příčinou, proč počty stagnují nebo se dokonce snižují, jsou střety s dopravou a pytláctví.

Dana Bartošová z Agentury ochrany přírody a krajiny ČR, regionálního pracoviště Správa CHKO Beskydy, řekla: „Rysů žije v Beskydech kolem deseti, a tak je ztráta každého zvířete, zejména samice, opravdu citelná. Rys ostrovid je kriticky ohroženým druhem a za jeho zastřelení hrozí citelný postih. Podáváme proto trestní oznámení na neznámého pachatele a požádáme policii, aby nás informovala o průběhu vyšetřování. Věříme, že pokud se podaří střelce dopadnout, bude to působit na ostatní pytláky jako výstraha. Z dosavadních zkušeností v Beskydech je zřejmé, že pytláctví na vzácných šelmách stále pokračuje. V dnešní době je opravdu nepochopitelné, že někdo

střelí takové krásné a chráněné zvíře a navíc matku mláďat.“

Miroslav Kutal, koordinátor monitoringu velkých šelem z Hnutí DUHA Olomouc, řekl: „Laura, která v době nálezu vážila sotva deset kilogramů, musela po zranění od střelné zbraně velmi trpět, nebyla schopna ulovit kořist ani se postarat o svá mláďata. Její smrt je pro beskydskou populaci velkou ztrátou i proto, že Lauřina mláďata byla po dlouhé době první kořata, která jsme v okolí Lysé hory zaznamenali.“

Martin Mati, myslivec a lektor okresního mysliveckého spolku ve Frýdku Místku, řekl: „Střílet na rysa, potažmo na rysici s mláďaty, je nejen proti zákonu o myslivosti, ale především proti morálce a etice myslivce. Právě myslivecká etika, morálka a úcta ke zvěři je to, co dělá z pouhého lovce myslivce. Pokud opravdu někdo na rysici střílel, nemůže být považován za myslivce, nýbrž za pytláka.“

Tisková zpráva Agentury ochrany přírody a krajiny ČR a Hnutí DUHA Olomouc

Glyfosát: evropské státy odhlasovaly prodloužení o dalších pět let bez omezení

Členské státy EU právě v tzv. odvolací komisi odhlasovaly návrh Evropské komise prodloužit povolení glyfosátu na pět let bez dalších omezení, a to navzdory doporučení Evropského parlamentu, nesouhlasu řady evropských států a hlasu vědců i veřejnosti. Glyfosát se bude dál moci používat jak v zemědělství na likvidaci plevelu a dosoušení plodin, tak na veřejných prostranstvích.

Pro hlasovalo 18 států včetně České republiky, proti bylo devět zemí - Francie, Rakousko, Belgie, Řecko, Lucembursko, Chorvatsko, Itálie, Kypr a Malta. Klíčové bylo hlasování Německa pro prodloužení. Dosud bylo Německo proti nebo v hlasování absentovalo. Návrh tak získal kvalifikovanou většinu, tj. minimálně 55 % států reprezentujících 65 % evropské populace. Komise oznámila, že odhlasované rozhodnutí přijme před 15. prosincem, kdy registrace glyfosátu končí.

Ministr Marian Jurečka podpořil prodloužení navzdory podezřením ze závažných dopadů na zdraví a životní prostředí, přáním veřejnosti i svým vlastním slovům o nutnosti glyfosát omezit. Nyní má příležitost tak učinit. Spolu s ministry zdravotnictví a životního prostředí by měl zakázat používání glyfosátu na veřejných prostranstvích, pro neprofesionální použití a pro dosoušení plodin před sklizní. Měl by podniknout kroky k postupnému nahrazení glyfosátu v zemědělství bezpečnějšími a šetrnějšími technikami. Glyfosát můžeme v ČR omezit nebo zakázat i přesto, že povolení v EU bude prodlouženo.

Proti glyfosátu, nejpoužívanějšímu herbicidu ve světě i u nás, který je podle Mezinárodní agentury pro výzkum rakoviny pravděpodobně karcinogenní a představuje celou řadu dalších rizik pro zdraví i životní prostředí, se postavilo 1,3 milionu Evropanů. Přímou Marianu Jurečkovi poslalo svůj podpis a osobní vzkaz za omezení glyfosátu dva a půl tisíce lidí ve výzvě www.parkybezchemie.cz. Okamžité omezení a postupné ukončení do roku 2022 doporučoval Evropský parlament a také významné evropské státy, které chtějí své zemědělství nasměrovat udržitelným směrem.

Klára Kyrlová, expertka Hnutí DUHA na potraviny a zemědělství, řekla: „Několikaletý proces rozhodování o budoucnosti glyfosátu skončil promarněnou šancí. Promarněnou šancí pro životní prostředí, zdraví lidí i zdravé a udržitelné zemědělství. A také pouze posunul problém o dalších pět let.“

Jan Freidinger z Greenpeace ČR řekl: „Nikdo nemůže s klidným svědomím prohlásit, že používání glyfosátu je bezpečné. Pro některé je ale nadmíru ziskové. To je podle mě hlavní důvod, proč hlas Monsanto a dalších výrobců byl silnější než hlasy milionů Evropanů, vědců i poslanců Evropského parlamentu. Nám všem tak zůstává nelehký úkol - zajistit, aby ochrana přírody a lidského zdraví byly vždy na prvním místě.“

Tisková zpráva Hnutí DUHA a Greenpeace ČR

Vánoční dárek: Evropa chce vyšší recyklaci odpadů. Bude závazná i pro Českou republiku

Zástupci Evropského parlamentu, Rady Evropské unie a Evropské komise (evropský dialog) se předběžně dohodli na znění Balíčku pro oběhové hospodářství – progresivní změně šesti odpadových směrnic Evropské unie. Recyklace komunálních odpadů se má do roku 2035 povinně zvýšit na minimálně 65 % a skládkování snížit na maximálně 10 %. Definitivně bude dohodu schvalovat Evropský parlament a Rada Evropské unie (zástupci vlád členských zemí) začátkem příštího roku.

Česká republika proto musí přepsat zcela nedostatečné plány odpadového hospodářství přijaté minulou vládou a v připravovaném zákoně o odpadech zlepšit recyklační služby pro domácnosti i omezit skládkování tak, jak to dlouhodobě prosazuje i Hnutí DUHA. Loni jsme skládkovali 45 % a recyklovali pouze 38 % komunálních odpadů. Jsme tedy pod průměrem EU a daleko zaostáváme za vyspělými západními zeměmi.

Závazná minimální míra recyklace komunálních odpadů, na které se předběžně dohodli evropští politici:

- rok 2025: 55%
- rok 2030: 60%
- rok 2035: 65%

Tyto závazné cíle jsou pro ČR dosažitelné. Prognóza Plánu odpadového hospodářství Sobotkovy vlády předpokládala recyklovat a kompostovat dokonce 59 % komunálních odpadů již v roce 2024. Nové cíle jsou však vyšší, než jaké minulá vláda stanovila coby závazné pro naše odpadové hospodářství (pouze cca 38 %). Pro dosažení evropských cílů Balíčku pro oběhové hospodářství musí vláda předložit a Parlament schválit nový zákon o odpadech, který bude zohledňovat jak předcházení vzniku odpadu, tak jeho zvýšenou recyklaci a jenžlepší recyklační služby pro domácnosti.

Ivo Kropáček, odpadový expert Hnutí DUHA, řekl: „Politici se dohodli, že v Evropě i u nás se bude většina

komunálních odpadů recyklovat. Vláda tedy musí rychle připravit zákon o odpadech, který omezí skládkování a zdvojnásobí recyklaci. Kraje mezitím musí přepsat své dva roky staré krajské plány odpadového hospodářství psané na deset let. Jsou totiž založené na spalování většiny komunálních odpadů a jen nízké míře recyklace. Evropa jasně říká, že skládky mají být nahrazeny recyklací, ne spalovnami. Hnutí DUHA takovou progresivní odpadovou politiku prosazuje už řadu let.”

Tisková zpráva Hnutí DUHA

Češi mají v třídění rezervy

Podle údajů Ministerstva životního prostředí obyvatelé ČR v roce 2016 vyprodukovali 5,6 miliónů tun komunálního odpadu. Polovinu tvoří směsný odpad, v přepočtu na jednoho obyvatele je to pak o více než 100 kg víc než v Německu či Rakousku. V důsledku vyšší produkce směsného odpadu končí více komunálních odpadů na skládkách. Ze stejného důvodu má ČR i nižší úroveň recyklace. Tento stav však neplatí pro středočeské Úvaly. Toto město má dlouhodobě produkci směsného odpadu o 100 kg nižší než je průměr měst a obcí v kraji, přibližně 140 kg na obyvatele.

Město Úvaly mělo v roce 2015 i v roce 2016 nejnižší produkci směsného komunálního odpadu ze všech měst Středočeského kraje nad 5000 obyvatel. Jeden obyvateľ v průměru vyprodukoval během roku méně než 150 kilogramů. Nízké produkce město dosahuje i přesto, že zde lidé hradí místní poplatek na hlavu. Hlavním důvodem vynikajících výsledků je svoz popelnic pouze jednou za 14 dní a široké možnosti třídění. Obyvatelé mohou k recyklaci odevzdávat papír, plasty, sklo, nápojové kartony, kovy, textil, elektroodpad a bioodpad. Jednotlivé komodity mohou domácnosti odvézt také na sběrný dvůr a některé z nich se i vykupují. Svoz objemného odpadu se provádí dvakrát za rok, odevzdat ho lze samozřejmě i na sběrném dvoře. Během jednoho roku obyvatelé vytřídí 40 % vzniklých odpadů, na jednoho obyvatele tedy vychází kolem 150 kg surovin.

Ředitelka Technických služeb města Úvaly Pavlína Slavíková vysvětluje: „Významným posunem v rámci odpadového hospodářství města se stalo od počátku roku 2017 převzetí svozu odpadů do vlastních rukou, a to prostřednictvím technických služeb. Díky tomuto kroku se snížily náklady na samotný svoz odpadů, ale změnu pocítili i samotní občané. Rozšířili jsme počet sběrných hnízd i počet kontejnerů na separovaný odpad. Největší změnou je delší období svozu bioodpadů v průběhu roku a poskytnutí nádob na bioodpady do všech úvalských domácností. Díky tomu můžeme v příštích letech očekávat ještě nižší produkci směsných komunálních odpadů.“

„Obce a města v současné době hledají účinnější systémy nakládání s komunálním odpadem. Jde například o zavádění plateb za svoz podle množství, sběr odpadů od dveří nebo tzv. pytlový systém. To jsou dobré kroky. Mohou vést k významnému snížení produkce směsného odpadu i celkové produkce odpadu jako takové. Zajímavé příklady mapuje soutěž Arniky Odpadový Oskar,“ komentuje situaci v ČR odborník Arniky na odpadové hospodářství Milan Havel. „Změnám v nastavení odpadového hospodářství nic nebrání kromě našeho myšlení. Města by měla se svými obyvateli lépe komunikovat a dávat jim pravdivou zpětnou vazbu. Situaci rozhodně neprospívá, když velká část obcí náklady na odpadové hospodářství dotuje ze svých rozpočtů, aniž by lidem cokoliv řekla,“ dodává Havel.

Tisková zpráva Arniky (redakčně upraveno)

Ministr Richard Brabec má šanci podpořit recyklaci v novele zákona o odpadech. Využije ji tentokrát?

Hnutí DUHA vyzvalo ministra životního prostředí Richarda Brabce (ANO) otevřeným dopisem, aby v právě projednávané novele zákona o odpadech zvýšil nízký poplatek za skládkování odpadů, doplnil jej slevou pro obce s vysokou mírou recyklace a upravil nevhodně definovaný zákaz skládkování neupravených odpadů od roku 2024. Právě těmito opatřeními může nyní zvýšit recyklaci na úkor skládkování a spalování odpadu. Ministr by neměl s přípravou této cesty k zákazu skládkování otálet, jinak se zpozdí investice do potřebné infrastruktury a ohrozí zákonem určený termín ukončení skládkování v roce 2024.

Vláda Andreje Babiše v programovém prohlášení slibuje zásadní snížení objemu odpadů končících na skládkách, lepší třídění a recyklaci. Právě nyní má možnost svůj závazek začít naplňovat. A ministr Richard Brabec má možnost splatit svůj dluh z minulé vlády, která slibovala totéž a nesplnila to.

Skládkování odpadů je nejhorším způsobem nakládání s odpady, přesto skládkujeme 45 %, spalujeme 12 % a recyklujeme jen 38 % komunálních odpadů. Drtivá většina expertů se shoduje na nutnosti zdražit skládkování. Hnutí DUHA s tím souhlasí, navrhuje však, aby se zvýšení poplatků za skládkování nevztahovalo na obce,

které pošlou k recyklaci většinu svých komunálních odpadů. Obce tím budou motivovány ke zlepšení recyklačních služeb pro domácnosti. A odpady místo na skládky přesměrují k recyklaci.

Ekologická organizace dále vyzývá ministra životního prostředí, aby upravil nevhodně definovaný zákaz skládkování odpadů od roku 2024. Hnutí DUHA je přesvědčeno, že jediným logickým řešením je změna parametru zákazu skládkování odpadů z dosavadní "výhřevnosti" na "biologickou stabilitu odpadů".

Současná česká odpadová legislativa požaduje k roku 2024 ukončit skládkování odpadů na základě parametru výhřevnosti. Znamená to, že pro odpady, které v roce 2024 nebudeme recyklovat, bychom měli mít vybudované kapacity pro jejich spálení. Spalovny však v praxi znamenají konkurenci pro recyklaci ("vyluxují" odpady z širokého okolí), proto jsou pro zvyšování recyklace překážkou. Evropští politici se přitom shodli, že se ve všech zemích Unie zvýší recyklace na minimálně 65 % do roku 2035.

Neustálým opožďováním podpory recyklace reálně hrozí posunutí současně platného zákazu skládkování od roku 2024. Česká republika doposud skládkuje odpady bez jakéhokoli předchozího dotřídění. Znamená to plýtvání cennými surovinami a současně neplnění článku 6 evropské směrnice o skládkách odpadů z roku 1999. Další odklad zákazu skládkování by jen prodloužil nepřijatelnou praxi skládkování odpadů bez jakékoli předchozí úpravy.

„Ministerstvo životního prostředí právě projednává novelu zákona o odpadech. Ministr Richard Brabec by v ní měl omezit skládkování, motivovat k vyšší recyklaci a k investicím do infrastruktury potřebné k šetrnému hospodaření s odpady. Ministerstvo by minimálně mělo upravit chybně definovaný zákaz skládkování na základě parametru výhřevnosti, který znemožňuje nárůst recyklace. Definitivně by tak zabránilo spekulacím o posunu zákazu skládkování z roku 2024 na pozdější termín,“ říká Ivo Kropáček z Hnutí DUHA.

Tisková zpráva Hnutí DUHA (redakčně upraveno)

Vybrali jsme pro vás ze 400 různých tipů na výlety po Jihočeském kraji, které všechny najdete v databázi Envirooskop na webu www.envirooskop.cz. Jeho zpracovatelem je jihočeská Krajská síť environmentálních center KRASEC.

Dílna ptačích budek a krmítek (lat: 49.0843, lon: 14.8998)

Kmenovou budku či bytelné krmítko krásné pro oko a atraktivní pro ptáky můžete pořídit v dílně pana Neumana.

Kvalitu a promyšlenost zdejších výrobků pochopíte, když si je prohlédnete. Pokud budete mít pan Neuman prostor, svou dílnou vás provede. Většinu přístrojů, mašinek a nástrojů si vyrobil sám. Je totiž vyučený nástrojař. Budky i krmítka rozličných velikostí jsou vyrobeny z kmene stromu a mají vyfrézovanou hnízdní jamku, takže se vajíčka zahřívání nekutálejí do všech koutů. Po obvodu budek i krmítek je do dřeva zapuštěný kruh tenoučkého plechu jako prevence proti rozštípnutí. Výrobky se vaří a máčí v parafínu, aby neplesnivěly a nehnily. Budky se dají otevřít a po sezoně snadno vyčistit. Kmenové budky ptáci obsazují hned v první sezoně na rozdíl od těch z prkýnek, které nejprve potřebují opršet a získat patinu, než je ptáci přijmou a to někdy trvá celou první hnízdní sezonu.

Krmítka pana Neumana byla oceněna v rámci soutěže, kterou pořádala Botanická zahrada hlavního města Prahy. Kromě krásy, přírodního rázu a bytelnosti byla totiž jediná, která řeší problém s přikrmováním holubů ve městech. Do krmítek se totiž holubi a hrdličky nedostanou, když nechcete. Krmítka mají posuvné dno, abyste do nich pohodlně nasypali krmení a sami si pak nastavili vhodnou mezeru mezi krmnou plochou a stříškou.

Časová náročnost: 0,5 h

Povaha terénu: Přístup po asfaltových silnicích.

Dostupnost: Lokalita v obci Plavsko u Stráže nad Nežárkou je dostupná autem, na kole i autobusem. Od zastávky autobusu je to necelý 1km. Dílnu je možné navštívit po telefonické domluvě předem.

Adresa: Vladimír Neuman, Plavsko 22, 378 02 Stráž nad Nežárkou, e-mail: VN54@seznam.cz, tel.: 725 088 450

Královský kámen u Javorníku (lat: 49.1353, lon: 13.6293)

Na vrchu Královský kámen leží pověstmi opředené poutní místo jako stvořené pro odpočinek, rozjímání a meditaci.

Na vrcholu Královského kamene se nachází kulový skalní útvar tvořený skalní hradbou a mrazovými sruby. V jednom z nich je vytesán skalní oltář vyzdobený obrazy svatých a doplněný vytesanými německými nápisy. Pokud budete od Královského kamene pokračovat až do obce Javorník, můžete navštívit rozhlednu

Karla Klostermana. Rozhledna je vysoká téměř 40 m a z vyhlídkové plošiny ve výšce 30 m se můžete kochat výhledem na Šumavu a Strakonicko, případně až na Alpy. Kromě rozhledny můžete v Javorníku navštívit poutní kapli sv. Antonína Paduánského. Kromě studánky s pitnou vodou, posezení a interaktivních prvků pro děti nabízí okolí kaple překrásný výhled do okolní krajiny.

Cestou na Královský kámen z obce Nicov můžete navštívit Kohoutí kříž se zpodobněním nástrojů Kristova umučení, nacházející se cca 700 m od této obce. Nedaleko od Javorníku se nachází menší chráněné území – přírodní rezervace Nad Zavírkou.

Časová náročnost: 3 hodiny

Povaha terénu: Nezpevněné lesní cesty a pěšiny.

Dostupnost: Ke Královskému kameni se dostanete po modré turistické trase, která spojuje obce Nicov a Javorník. V obci Nicov se nachází autobusová zastávka Nicov a je zde také možnost zaparkovat automobil. V obci Javorník se nachází autobusová zastávka Vacov,

Javorník. Parkovat zde je také možné.

Otevírací doba Klostermanovy rozhledny: Červenec – srpen, Pondělí - neděle: 9:00 – 18:00, viz www.javornik.cz

Vybrali pro vás Jiří Řehounek a Edvard Sequens

Jihočeský kraj *Projekt Enviroskop je podporován Jihočeským krajem.*

Co můžete udělat pro Ďáblík

Nikdy jsme nedělali žádný reprezentativní průzkum mezi vámi, čtenáři Ďáblíka. Jsme si samozřejmě jistí, že drtivě většinu z vás není lhostejné životní prostředí. Mnohé z vás známe osobně, a tak víme, že jsou mezi vámi amatérští i profesionální ochránci přírody, lidé z neziskovek a muzeí, vědci a studenti i obyčejní milovníci přírody, kteří se rádi dozvědí, co je v ochraně přírody nového.

Je vás aktuálně přes čtyři stovky. Anebo přesněji: Ďáblíka posíláme na 422 e-mailových adres a několik málo kusů tiskneme pro ty z vás, kteří z nějakého důvodu nemají internet. Víme také, že řada z vás se o Ďáblíka dělí se svou rodinou nebo přáteli, a že některé e-mailové adresy v našem rozesílači jsou dokonce společné pro větší množství adresátů.

Přestože se podoba našeho zpravodaje v průběhu let měnila, jeho základním cílem vždy bylo informovat čtenáře o ochraně přírody a životního prostředí, a to nejen v jižních Čechách. Kromě našich témat a aktivit poskytujeme prostor i pro tiskové zprávy či pozvánky na zajímavé akce od kolegů z jiných neziskovek, státní ochrany přírody nebo muzeí, často „tiskneme“ i komentáře k aktuálnímu dění, příspěvky čtenářů nebo texty na odlehčení, jež vyvažují obvykle závažný obsah.

Ďáblík tvoříme ve volném čase a bez nároku na honorář. Jednak proto, že nás to baví, jednak i proto, že považujeme informování odborné i laické veřejnosti za klíčovou součást našeho snažení v ochraně životního prostředí. A ačkoli jsme rádi, že novináři z tištěných i elektronických médií o naší činnosti referují, Ďáblík je pro nás informačním kanálem, který přináší naše názory přesně tak, jak jsme je chtěli napsat.

Jsme rádi, že nás čtete a že vás přibývá. Děkujeme za vaše ohlasy a komentáře, které nám posíláte –jsou pro nás cennou zpětnou vazbou. A pokud byste nám chtěli pomoci aktivně, máme pro vás několik tipů, jak to provést:

- Řekněte o Ďáblíku svým přátelům, pokud myslíte, že by je mohl zaujmout. Nebo rovnou pošlete ukázkové číslo e-mailem dál.
- Sdílejte Ďáblík na sociálních sítích. Každé číslo najdete ke stažení na naší webové stránce (www.calla.cz) i na našem Facebookovém profilu (<https://www.facebook.com/spolekcalla/>). Všechna dosud vyšlá čísla najdete na www.calla.cz/dablik.
- Vydáváte vlastní časopis nebo zpravodaj? Napište do něj o Ďáblíku. Krátký text o našem zpravodaji vám můžeme dodat i my.
- Pošlete nám příspěvek nebo pozvánku na akci, kterou pořádáte v jižních Čechách či přilehlých regionech a týká se ochrany životního prostředí.
- Vydávání Ďáblíka můžete také finančně podpořit na účet číslo 3202800544/0600 s variabilním symbolem 111.
- Zůstaňte s námi a držte nám palce! :-)

Věříme, že s Ďáblíkem budete i nadále spokojeni a třeba nám i trochu pomůžete s jeho vydáváním a šířením.

Vaše redakce, tedy:

Edvard Sequens – seniorní editor, autor příspěvků, převážně z oblasti energetiky

Jiří Řehounek - autor příspěvků, převážně z oblasti ochrany přírody

Jitka Kyselová - zbrusu nová editorka, která přebírá sestavování Ďáblíka

Romana Panská - správkyně databáze odběratelů

POZVÁNKY NA AKCE

Společnost pro trvale udržitelný život

Sekretariát a poštovní adresa:

Krkonošská 1, 120 00 Praha 2

mobil: 604 171921

e-mail: stuz@ecn.cz

Zveme Vás na diskusní seminář na téma

Globální změna klimatu - dva roky po Pařížském summitu

který se koná

v úterý 6. února 2018 od 16:00 do 19:00 hodin

Novotného lávka 5, budova ČSVTS, nejspíše místnost č. 319

Jaká je situace 2 roky po klimatickém summitu v Paříži, co se děje po odstoupení USA od klimatické dohody, jaké jsou aktivity Evropské unie a dalších států a také jaké jsou aktuální novinky klimatologů.

V panelu vystoupí

- **Ing. Pavel Zamyslický** - Ministerstvo životního prostředí

- **Dr. Jiří Bendl**, Úřad vlády
- **Prof. Bedřich Moldan**, - Univerzita Karlova, COŽP
- **Klára Sutlovičová/Barbora Urbanová** - Klimatické koalice nevládních organizací
- **Dr. Tomáš Halenka** - Univerzita Karlova, MFF

Dále byli pozváni:

- zástupci podnikatelské sféry (*ing. Kalaš/ ing. Žurek*)

Moderovat besedu bude **Ing. Jiří Dlouhý**, předseda STUŽ

Vstup volný

Calla vás srdečně zve na besedu z cyklu Zelené středy

Přírodní stavitelství nejen pro idealisty

**s Ing. arch. Janem Blažejem, architektem
a stavitelem slaměných domů**

Máme dnes reálné přírodnější alternativy k betonu, cihlám a polystyrenu? Jaké jsou mezi nimi rozdíly? A co finanční cykly - komu raději dáte své životní úspory při stavbě bydlení? Má dnes smysl ruční práce v porovnání se strojní výrobou?

Ve středu 21. února 2018

od 18:00 hodin

v klubu Horká vana, Česká ul. 7, České Budějovice

Více informací:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35, České Budějovice

tel.: 384 971 930, calla@calla.cz, <http://www.calla.cz>

PŘÍŠTĚ: 21. březen – Na návštěvě u mořských želv

Zpravodaj Ďáblík pro své členy a přátele vydává:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí

Naše adresa: Fráni Šrámka 35, 370 01 České Budějovice

Telefony: 384 971 930, 387 311 381 • **Fax:** 384 971 939

E-mail: calla@calla.cz • **Internet:** <http://www.calla.cz> • Calla je také na [Facebooku](#)

Naše konto: 3202800544 / 0600 GE Money Bank, pob. České Budějovice

IČO: 62536761

Uzávěrka dalšího čísla je do 20. února. Články posílejte na edvard.sequens@calla.cz.

Databázi odběratelů spravuje Romana Panská. Nechcete-li dostávat tento zpravodaj, napište nám a my Vás okamžitě vyřadíme z adresáře. Chcete-li se přihlásit k jeho pravidelnému odběru, pište na calla@calla.cz.

Všechna starší čísla občasníku Ďáblík najdete na webových stránkách Cally.

Líbil se Vám Ďáblík? Pomozte nám s jeho šířením!

Pošlete ho svým přátelům s nabídkou na pravidelný odběr do e-mailové schránky.

Můžete nám také přispět na vydávání.

Použijte číslo účtu 3202800544 / 0600 a variabilní symbol: 111.

Děkujeme!